

Boo Miljö- och Naturvänner

2011-10-17

Till
Mark- och miljödomstolen
Nacka tingsrätt

Överklagande av Länsstyrelsens i Stockholms län beslut i fråga om överklagande av detaljplan för del av Tollare 1:16 m fl, Tollare strand – delplan 2, i Boo, Nacka kommun.

Länsstyrelsen har i beslut daterat 2011-08-25 avvisat Nacka Naturskyddsförening och Boo Miljö- och Naturvänner överklagande. Länsstyrelsens beteckning i ärendet: 4031-11-1217.

Detta överklagande är framtaget av Nacka Naturskyddsförening och Boo Miljö- och Naturvänner.

Yrkande

Nacka Naturskyddsförening och Boo Miljö- och Naturvänner (föreningarna) överklagar härmed Länsstyrelsens i Stockholms län beslut 2011-08-25 att avslå våra överklaganden av Nacka kommuns beslut 2011-01-31 (Kf § 32) att anta ovanstående detaljplan för Tollare strand.

Föreningarna anser att länsstyrelsens beslut var felaktigt eftersom de utan tillräckliga motiveringar finner att detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är godtagbar. Länsstyrelsen har inte berört de frågor om brott mot artskyddsförordningen föreningarna ställde. Länsstyrelsen hävdar utan motivering att riksintresset för kust och skärgård tillgodoses i planen. När det gäller intresseavvägningen hänvisar länsstyrelsen till att detaljplanen utgör en del i att möta efterfrågan på bostäder. Vi menar att detta inte är ett godtagbart skäl till att lokaler för rödlistade arter och arter upptagna i EU-direktiv liksom viktiga friluftsområden förstörs eller påverkas negativt av bebyggelse. Länsstyrelsen har brutit i sitt ansvar som planmyndighet när man inte beaktat de mycket höga naturvärdena i området.

Vi vidhåller vår bedömning att detaljplanen vilar på ett bristfälligt underlag och yrkar att Mark- och miljödomstolen underkänner MKB:n och upphäver beslutet att anta detaljplanen.

Sammanfattning

Föreningarna anser att detaljplanen bör upphävas p.g.a. att:

- det finns brister i miljökonsekvensbeskrivningen(MKB) och i detaljplanen
- alternativbeskrivningar har inte gjorts i MKB:n
- särskild sammanställning saknas
- planen innebär en stor påverkan på rekreation och friluftsliv inom riksintresset för kust och skärgård
- planen innebär att lokaler för arter upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv förstörs
- en biotopskyddad bäck kulverteras
- strandskyddet har upphävts på felaktiga grunder

Nedan utvecklar vi våra skäl för varför länsstyrelsens beslut att avslå föreningarnas överklagan är felaktigt. Utöver det vi anför nedan hänvisar vi till våra remissvar och överklagandet till länsstyrelsen. Vi utgår från att Mark och miljödomstolen får tillgång till tidigare handlingar i ärendet inklusive bilagor.

Hänsyn till de samlade förhållandena i Tollare.

Länsstyrelsen säger att Nacka kommun med utgångspunkt i framtaget program för Tollare i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till de samlade förhållandena inom och i anslutning till området för de fem detaljplanerna inom Tollare.

Vi finner detta påstående anmärkningsvärt. Föreningarna har under hela Tollareplaneringen efterlyst en samlad naturinventering och en samlad bedömning av hela Tollareexploateringen. Någon sådan har aldrig gjorts. Stora delar av skogen i Tollare är klassad som nyckelbiotop eller naturvärde av Skogsstyrelsen och ett flertal rödlistade arter, signalarter samt arter uppräknade i EU:s bilaga 2 till Art och habitatdirektivet förekommer inom området. De höga naturvärdena var inte kända då detaljplaneprogrammet för Tollare antogs av Nacka kommunfullmäktige 2006. Det är först efter att detaljplaneprogrammet antagits som mer detaljerade naturinventeringar gjorts i Tollare och som då också avslöjat de mycket höga naturvärdena. Trots denna nya kunskap har inte planerna ändrats i någon nämnvärd utsträckning och de tidigare antagna detaljplanerna Tollare träskväg och Mellanbergsvägen har inte ansetts utgöra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen sade i sitt yttrande över program för Tollare, daterat 2006 06 08 , om miljöbedömningen, att *Den behovsbedömning som anges ha upprättats bör redovisas i sin helhet. Kommunens ställningstagande bör även enligt Länsstyrelsen motiveras mer utförligt.* Nacka kommun har inte redovisat någon behovsbedömning eller utförligt motiverat sitt ställningstagande. Att så omfattande byggplaner, mestadels i naturmark, inte skulle ha en betydande miljöpåverkan är en häpnadsväckande slutsats. Av de fem detaljplanerna i Tollare är det bara planen för Tollare strand som ansetts ha en betydande miljöpåverkan.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner har hela tiden krävt att

Tollare-exploateringen ska ses i sin helhet och inte styckas upp i flera mindre delar, denna ”salamimetod” är något som det varnas för i Naturvårdsverkets handbok för Miljöbedömning av planer och program(s.97).

Med hänvisning till ovanstående anser vi att länsstyrelsens påstående är felaktigt.

Riksintresse för kust och skärgård.

Inom planområdet gäller riksintresse för kust och skärgård. Länsstyrelsen säger utan motivering att riksintresset tillgodoses i planen. Detta är ett grundlöst påstående. Vi anser att planen strider mot 1 och 2 §§ 4 kap. MB. Där sägs att *exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om*

1. det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och

2. det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Områdets naturvärden uttraderas om exploateringen tillåts. Detta kommenteras över huvudtaget inte av länsstyrelsen.

I 2 § 4 kap. MB sägs att *främst det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.* Vi kan inte se att man beaktat friluftslivets intressen i Tollare strand. Vi kan inte se att planen uppfyller kraven på undantag från riksintresset då det inte innebär utveckling av befintlig tätort eller utveckling av det lokala näringslivet.

Brister i miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen hävdar att det inte finns brister i planhandlingarna eller några andra omständigheter som innebär att planbeslutet inte tillkommit i laga ordning. Vi hävdar att brister finns och att de är så allvarliga att planen bör upphävas.

Samrådsförfarandet

Enligt 4§ 6 kap. MB ska samråd om miljökonsekvensbeskrivningen ske med allmänhet och berörda organisationer. Enligt 20§ 5 kap PBL ska samråd ske med bl.a. sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av en detaljplan. Natur- och miljöföreningarna i Nacka har fått samrådshandlingar skickade till sig men däremot inte blivit inbjudna till samrådsmöte med kommunens tjänstemän då Nacka kommun enbart kallar sakägare till samrådsmöten. Även om det inte står i varken MB eller PBL att samrådsmöten ska hållas så torde det strida mot Århuskonventionen att inte kalla natur- och miljöföreningar till samrådsmöten, i synnerhet när en MKB upprättats.

Alternativredovisning

Länsstyrelsen menar att kraven på alternativredovisning och lokaliseringsprövning är uppfyllt. Lokaliseringsprövningen anses ha gjorts i översiktsplanen.

Enligt 7§ 6 kap. MB ska en MKB innehålla en *redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd.* I Naturvårdsverkets ”Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program” kan man läsa att *identifiera/utveckla, beskriva och bedöma alternativ kan beskrivas som själva kärnan i miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör kärnan i miljöbedömningen. Arbetet med alternativ utgör således en viktig faktor för att själva syftet med miljöbedömningar ska kunna nås (Europeiska kommissionen 2004 s. 27, se avsnitt 1.1 ovan. Det står också ”man bör eftersträva alternativ som vid genomförandet inte medför betydande miljöpåverkan men som innebär att syftet med planen eller programmet kan uppnås”.*

Men när översiktsplanen antogs hade man inte kännedom om Tollareområdets mycket höga naturvärden. Om man genom att hänvisa till översiktsplanen kan undkomma kraven på alternativredovisningar blir den paragrafen fullständigt tandlös. När en översiktsplan antas har man sällan detaljkunskap om alla naturvärden i hela kommunen. Om det under planeringens gång framkommer att ett område hyser höga naturvärden med rödlistade arter och/eller arter upptagna i EU-direktiv bör rimligen en alternativredovisning enligt MB:s krav göras även om området pekats ut som bebyggelseområde i översiktsplanen.

I det här fallet borde det finnas alternativa utbyggnadsförslag där verklig hänsyn tagits till känslig och värdefull natur, med andra ord där inga nyckelbiotoper exploateras och där de identifierade rekreativa värdekärnorna bevaras i sin helhet. Det kan knappast vara så att det nu föreliggande utbyggnadsförslaget är det enda möjliga. Alternativen ska inte bara beskrivas utan också miljöbedömas. Alternativbeskrivningar är viktiga för att de underlättar en diskussion om planens syfte och ger politikerna ett bättre beslutsunderlag.

Särskild sammanställning

Enligt 16§ 6 kap. MB ska en särskild sammanställning finnas och göras tillgänglig för de som samråd skett med. Vi påpekar i vårt överklagande till länsstyrelsen att en sådan särskild sammanställning inte finns. Länsstyrelsen berör inte denna fråga alls i sitt yttrande. Vi hävdar fortfarande att särskild sammanställning saknas och att det i sig är ett skäl för att underkänna MKB:n.

Artskyddsförordningen och biotopskydd

I området förekommer grön sköldmossa, upptagen i Art och habitatdirektivets bilaga 2. Enligt 8§ artskyddsförordningen är den fridlyst i hela landet och det är därmed förbjudet att förstöra lokaler för arten. Enligt MKB:n kommer det område som grön sköldmossa förekommer i att exploateras. Nacka kommun måste söka dispens för att exploatera detta område. Ingenstans i planhandlingarna framgår att Nacka kommun avser söka sådan dispens. Länsstyrelsen prövar inte frågan alls, liksom frågan om kulvertering av bäck vilket är tillståndspliktigt enligt 11§ 7 kap. MB

Upphävande av strandskydd.

Länsstyrelsen kommenterar inte det av föreningarna framförda synpunkterna på upphävandet av strandskydd inom planområdet.

Länsstyrelsen konstaterar i sitt samrådsyttrande att de fattat beslut om upphävande av strandskydd på bristfälligt underlag vad beträffar områdets naturvärden.

På de kartor som Nacka kommun skickade in till länsstyrelsen anges hela det instängslade området runt bruket som ”ianspråktaget område”. Detta är inte en korrekt beskrivning. Det är inte bara bruksområdet som är instängslat utan också en stor del av den gamla orörda skogen öster om bruket. Ingenstans i handlingarna till länsstyrelsen framgår det tydligt att den delen är gammal skog med höga naturvärden. I MKB:n till Tollare strand kan man läsa att *ytterligare inventeringar har sedan dess utförts i området. Vid dessa inventeringar har det framkommit att området innehåller högre värden än vad som observerats vid inventeringen 2006.*

Ekologigruppens rapport talar om att planförslaget strider mot strandskyddslagens intentioner när det gäller friluftsliv.

Då området har mycket höga naturvärden med nyckelbiotoper och rödlistade arter i skogen såväl som rödlistade arter knutna direkt till strandmiljön anser vi inte att det finns några skäl för att upphäva strandskyddet i området utom för själva det gamla industriområdet. Behovet av bostäder måste rimligen kunna tillgodoses på någon annan plats där man inte behöver exploatera värdefulla naturområden.

De grundläggande hushållningsreglerna, avvägning mellan intressen.

Föreningarna menar att planen strider mot 1§ 1 kap MB. Där talas om att MB ska tillämpas så att *värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas, den biologiska mångfalden bevaras, mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.*

Att exploatera värdefulla natur- och rekreationsområden kan inte anses vara god hushållning.

Föreningarna anser att planen också strider mot 1 och 6 §§ 3 kap. MB.

Där påtalas att behovet av grönområden i tätorter särskilt ska beaktas. I och med exploateringen av Tollareområdet inskränks rekreationsmöjligheterna för ca 10.000 invånare i södra Boo som har Tollare som sitt enda natur- och rekreationsområde.

Eftersom exploateringen berör områden som är klassade som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och att det förekommer rödlistade arter samt arter upptagna i EU-direktiv måste området betraktas som särskilt ekologiskt känsligt. Därmed strider exploateringen också mot 3§ 3 kap. MB.

Länsstyrelsen säger att det föreligger bostadsbrist och att detaljplanen är ett led i att möta behovet av bostäder. Länsstyrelsen har svarat på liknande sätt vid våra överklaganden ang. detaljplanerna för Tollare Träskväg och Mellanbergsvägen (Tollare delplan 1a och 1b).

Underförstått får man i expansiva storstadsområden acceptera förlust av biologisk mångfald

och friluftsområden. Vi menar att detta inte är ett godtagbart skäl till att lokaler för rödlistade arter liksom viktiga friluftsområden förstörs eller påverkas negativt av bebyggelse. Vi undrar var någonstans i Miljöbalken det framgår att hänsyn till rödlistade arter och ekologiskt känsliga områden skulle vara mindre viktigt i storstadsområden?

Vi är fullt medvetna om att Stockholmsregionen växer och att det behövs bostäder. Men det ska inte innebära att man ser genom fingrarna när det gäller bebyggelsens miljöpåverkan. Det är snarare så att p.g.a. att regionen växer så är det ännu viktigare att noggrant studera var och hur man bygger så att de framtida länsinvånarna har närhet till grön- och naturområden samt att den rika biologiska mångfald som finns i den tätortsnära naturen i Stockholm kan bevaras.

Att det finns ett behov av bostäder innebär inte att man måste bygga i värdefulla naturområden. Nyckelbiotoper kan inte flyttas, däremot kan vi välja var vi bygger nya bostadsområden. Så gott som all promenadvänlig skog bebyggs i Tollare, det som blir kvar är berg och branter.

När det gäller Tollare strand borde alternativa bebyggelseutformningar studerats under detaljplanearbetet. Då hade man t.ex. kunnat studera alternativ där man avstår att lägga hus uppe på Tollareberget och där man studerar andra sträckningar för serpentinvägen och undviker att lägga hus i nyckelbiotopen med bl.a. gränsticka. Det förhållandevis begränsade antalet bostäder i dessa områden bör ställas i relation till de värden man kan bevara. Just dessa områden har mycket höga natur- och rekreationsvärden som skulle kunna komma de framtida Tollareborna till glädje och självklart också för de ca 10.000 invånare i södra Boo som har Tollare som sitt enda större sammanhängande grönområde.

Ronny Fors, ordförande Naturskyddsföreningen i Nacka
Lagavägen 11, 128 43 Bagarmossen 0708-96 36 07

Kerstin Lundén, ordförande Boo Miljö- och Naturvänner
Liljekonvaljens väg 29, 132 45 Saltsjö-Boo 08-715 6024 070-47 00 160